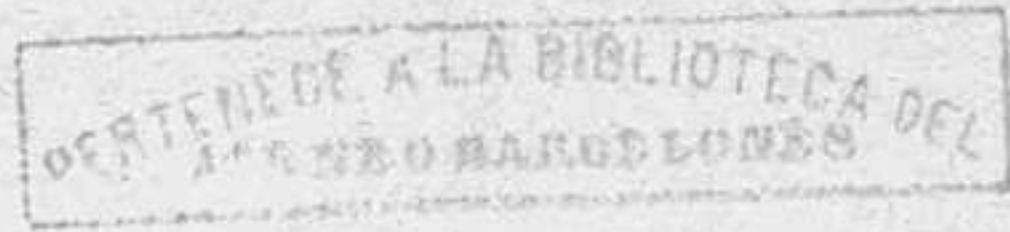

Els Jochs Florals

Volíam comensar aqueix nombre ab alguna consideració sobre els Jochs Florals, mes un article d'en Gabriel Alomar, publicat recentment, ens sembla més plé d'eloqüencia y entussiasme que'els paragrafs que nosaltres hauríam pogut confegir.

La ciudad es inmensa, atronadora, caótica; bulle con la fiebre de sus millares de vidas y eleva al cielo, con el humo de sus fábricas, el coro de sus protestas y de sus vindicaciones. Es demasiado altiva para fijarse en las víctimas necesarias de sus concupiscencias, en los aplastados, en los vencidos, en los harapientos que rozan los brocados de las hermosas, flores de la vida, en la mezcolanza de los paseos; y es bastante serena para abrigar con indiferencia, sin desazones, los crímenes futuros en la sombra de las grandes vías. El sol fulgura en los azulejos de las cúpulas y en los cristales de los invernaáculos; y, de noche, la electricidad transfigura la visión de las regias avenidas, donde la vida hierve.

La ciudad es uno de los grandes aspectos de la poesía humana, y cada generación ha desfilado ante ella, cantándole sus himnos de amor y de homenaje. La ciudad ha personificado todos los grandes momentos de la historia y ha ido juntando á su alrededor, como en torno de un núcleo de vida, las agrupaciones de donde había de brotar la misma colectividad nacional y humana, la penosa y lenta evolución de las sociedades, desde el árbol sagrado, protector de las tribus, hasta las urbes inmortales, reinas del mundo, ante quienes los poetas vienen á entonar, cada centuria, las olímpicas estrofas de los cantos seculares. Siempre con la mirada fija en oriente, escudriñando el porvenir, esperando ansiosas el primer resplandor de los crepúsculos matutinos, las ciudades son las avanzadas del ejército, son los guías de la caravana que atraviesa el mundo, en marcha hacia lo nuevo y lo perfecto.

Y he aquí que un día, súbitamente, la ciudad, atontada por el rechinar de sus ruedas, harta de realidad, siente la Pascua de la naturaleza misma; late en sus venas hinchadas la savia nueva de los bosques; aspira la emanación tentadora de los jardines rústicos; bebe, en los vientos primaverales que bajan de la sierra, el aire de las cumbres, esquivas á la planta de los débiles; se apodera de ella el frenesí de todos los idealismos y divagaciones espirituales; y eleva su voz, ronca de las disputas y de los gritos bélicos, para entonar un canto á todos los amores, á todos los ensueños que reconfortan el espíritu, decaído en la incesante lucha.

Entonces, por la boca de los poetas, habla la tradición, la abuela tradición, el alma oculta de las naciones, el hada familiar, recogida en el retiro de las aldeas y á la sombra

venerable de las montañas. Entonces invade la ciudad el otro elemento de la cultura universal: el campo, el elemento nacional puro, el contrapeso del cosmopolitismo urbano, el tesoro, arduamente acumulado, de todas las generaciones maternas. Renacen por un momento, con vida propia, recobrando su íntima y profunda verdad de símbolo, las supersticiones y alegorías que envuelven tal vez el secreto de nuestro mismo origen común. Las creencias olvidadas penetran de nuevo en el corazón, helado por las decepciones de los esfuerzos vencidos. El hogar antiguo, la perdida paz doméstica, el solar abandonado y tristón, la patria contrahecha y adulterada, la primera forma del amor, en fin (del amor, resumen de todos los anhelos y único aroma de la vida), resurgen ante nuestra memoria, no con la fría apariencia de prosopopeyas eruditas, sino con la plasticidad vigorosa de las encarnaciones divinas. Parece revelarse calladamente algo como la clave del enigma eterno de la vida. A nuestro entorno, todas las cosas se revisten de un sentido nuevo, vedado á la percepción natural y cuya norma guarda únicamente la Poesía. Sentimos nuestra unión secreta con la tierra propia, esa unión que han formado los siglos y de que ha nacido para nosotros el concepto mismo de la patria. Nos parece ver el molde original de nuestra fisonomía étnica, la fuente de nuestra raza, los accidentes infinitos que han ido cincelandó nuestra personalidad, en una educación secular y trabajosa. Y comprendemos entonces el movimiento sutil y ordenado de esa doble corriente de influencias mutuas: la ciudad enviando al campo, como evangelio, la fórmula nueva de sus ideales y de sus conquistas; y el campo, renovando á la ciudad la fórmula vieja de su sentimentalidad originaria, de su espíritu entero, que no muere, sino que se acomoda á las vitalidades nuevas, creando hasta el infinito formas de inextinguible diversidad.

Y así la ciudad y el campo, como el cerebro y el corazón de las naciones, van tejiendo poco á poco la historia, en la nebulosidad de las leyendas y en la simetría rítmica de las estrofas, como en la vida efímera de los periódicos y en el seco razonar de los libros. De esa unión perenne del elemento rústico y el urbano, que vienen á ser la expansión de la sensibilidad y el pensamiento colectivos, ha de nacer para ser eficaz y arraigar definitivamente toda la obra, la voluntad común, la que ha de ir laborando ese perfeccionamiento indefinido, esa evolución sin fin que es una de las insignias capitales de la humanidad: el progreso.

Pero cuando aquella resurrección periódica del elemento tradicional reviste caracteres de resurgimiento patrio, nacional en su auténtico y más alto sentido, entonces las fiestas de la Poesía son algo más que un descanso en el dificultoso avance de los pueblos. Son la fiesta de familia en que se reúnen, en torno del hogar nativo, los hijos que un día salieron de la tienda patriarcal, á diseminarse por los cuatro vientos del horizonte, para plantar á su vez sus tabernáculos.

Por esto la solemnidad de los Juegos Florales de Barcelona es la gran fiesta de Cataluña, no ya de la Cataluña actual, sino de sus vástagos esparcidos, que han ido creando múltiples modalidades de una misma raza y de un mismo espíritu; es el recuerdo anual de los hijos de Cataluña, el abrazo fraterno con que todos se ratifican su solidaridad y su amor.

Los grandes movimientos sociales se inician en las estrofas de los poetas, en el sentimiento, vago todavía, pero fecundo y de infalible intuición, de los videntes, de los

evangelistas; y de ellos lo recoge, amplificándolo, parafraseándolo, definiéndolo, la intelectualidad de los pensadores, antes de que tome cuerpo y se encarne en la voluntad energética de los apóstoles y de los grandes guías. Pues bien: los Juegos Florales de Barcelona han sido el primer aleteo, el primer latido de la resurrección de Cataluña.

Bien lo sabemos todos, pero la justicia exige recordarlo á menudo, como tierno y elegíaco voto de gracias. Los primeros floralistas, inconscientes de su propia obra, cortaron las primeras malezas de la selva virgen en cuyo seno dormía la Hermosa de la antigua leyenda; y todos ellos, los poetas que escucharon en el retiro de los archivos históricos la última resonancia del laud trovadoresco; y entonaron de nuevo la olvidada tenzón feudal; y desprendieron de los pergaminos policromados la complanta sugestiva; y recogieron el harpa muda en el fondo de los castillos ruinosos; y continuaron el coro interrumpido de los contemplativos y ascetas medioevales y sintieron la fantasía gentil de las fiestas rústicas; y sacaron de los desvanes polvorientos el encantado retablo gótico; é hicieron caer un rayo de luna sobre la obscura y fría meditación nocturna de los eruditos y exploradores, duros al entusiasmo; todos merecen nuestra más fervorosa y filial gratitud. En sus páginas aprendimos el canto nuevo, y bebimos por primera vez su esencia, deliciosamente ponzoñosa, de la Poesía. A ellos, pues, que han traído entre sus versos el germen de la vida, el susurro de la iniciación, la profecía vaga en cuyos acentos está comprendida toda la futura epopeya, dirijamos el más enternecido recuerdo.

Mañana florecerá de nuevo el trébol emblemático, y á los pies de la Reina de la Fiesta se renovarán las ofrendas de paz y de poesía, cuya tradición, propia de todas las culturas, se extiende desde la visión clásica de las floralías hasta la gentileza romántica de las Cortes de Amor.

¿Cuáles han de ser, en ese día, los votos de todos los que anteponemos á la totalidad de los aspectos que integran la cultura, esa educación de los espíritus por el arte, por la belleza, ideal quintesencia de todas las depuraciones del alma, piedra de toque de las sentimentalidades, signo de la más exquisita selección de los temperamentos? Que los poetas consigan encontrar para sus estrofas acentos de nuevas melodías, inspirando la Fe en la acción y en la eficacia, la Fe en el apostolado y en el verbo, la Fe de cuyas energías ha de nacer, como una aurora, el triunfo de mañana. Que logren expresar un concepto superior de la Patria, armonizándolo con la fraternidad cada día mayor de todos los hijos de la tierra, con la solidaridad de la acción universal humana, con la libertad y con la vida. Que la bondad, la serenidad pacífica, descendan como un rocío sobre las antiguas páginas de las crónicas guerreras y sobre las armaduras entre cuyo herraje queda el eco del último latido vital de los campeones. Que el Amor sin límites, el Amor-dios, el verdadero espíritu de las cosas, encuentre aún nuevas modulaciones de su inagotable vitalidad, y evoque todavía ignoradas emociones, y resuene con el cántico pasional de incógnitas existencias, continuando la Poesía sin fin. Y que el Eterno Femenino, personificado en la desconocida que este año consagrará la fiesta desde el trono presidencial, bajo el rayo de sol que ampara todas las princesas de la leyenda madre, ungida de luz la gentil cabeza, cubierto el pecho de flores como un nido de madrigales y de idilios, derrame sobre el pueblo reunido á sus pies la gracia protectriz, santificadora de todas las empresas humanas.

GABRIEL ALOMAR.

Jochs Florals de 1903

No hi havían banderas catalanas... La gent, qu'anava entrant, s'en adonava y feya comentaris.

S'anunciá que hi hauría algún esvalot al sortir els republicans d'un meeting revisionista, mes, afortunadament, la pau sigué complerta.

En Joseph Franquesa y Gomis, Mestre en Gay Saber, Catedràtic d'aquesta Universitat, havia escrit un himne entusiasta a la Llengua Catalana, que llegí en Joseph M. Roca, president de la Unió Catalanista. El parlament d'en Franquesa y Gomis fou llarga y calorosament aplaudit.

La memoria del Secretari, Sr. Bori y Fontestá, fou breu, y en ella com de costum se dedicá un recort als catalans mes coneguts que finaren en el decurs d'un any.

Guanyá la Flor Natural en Francesch Pujols, ab sa poesia *Idili* que fou molt aplaudida. També guanyá el primer accèssit ab *La Balada de las Festas*; nostres llegidors podran assaborirne hermosos fragments. En Pujols conduhí al seti reial a la Sra. Rosa Pratjusá de Villar.

Els segón y tercer accèssits se'ls enduguèren els Srs. Joan M. Guasch y R. Suriñach.

Guanyá l'Englantina una poesia inèdita de Mossén Jacinto Verdaguer: *El Parch*. Oda de l'antiga escola, pren relleu particularment en alguna estrofa de la primera part. La llegí D. J. Blanch.

Els accèssits els tingueren l'eminent poeta mallorquí Gabriel Alomar y l'incansable rossellonés J. Delpont.

Guanyá la Viola una poesia d'en Joseph Carner: *La Sacra Espectació dels Patriarcas*. La llegí D. J. Bofill. El primer accèssit s'adjudicá al eximi Ruyra; els altres dos a n'en Joseph Carner y a n'en Manel Folch.

El premi del Consistori fou adjudicat a *Victor Catalá* (C. Albert) y el accèssit a en Joseph M.ª Folch y Torres.

El premi del Emm. Cardenal Casanyas se l'endugué Mn. Angel Garriga Boixader. Hi tingueren accèssits la senyora Moncerdá y el senyor Rocamora.

D. Martí Genís llegí el seu Discurs de gracias que fou aplaudit. Y a propòsit, no deixa de ser censurable la costum d'aixecarse y anarsen quan el mantenedor que se n'ha encarregat comensa a llegir el discurs. Mes que mes, quan el mantenedor es foraster, y ha vingut espresament de llocs llunyans ab las quartillas sota'l bras.

* * *

En resum: mentres acudeixin als Jochs florals escriptors de la talla de l'Alomar y en Ruyra, y s'hi revelin poetas, nous com en Pujols, creurèm en la vitalitat de nostra institució.

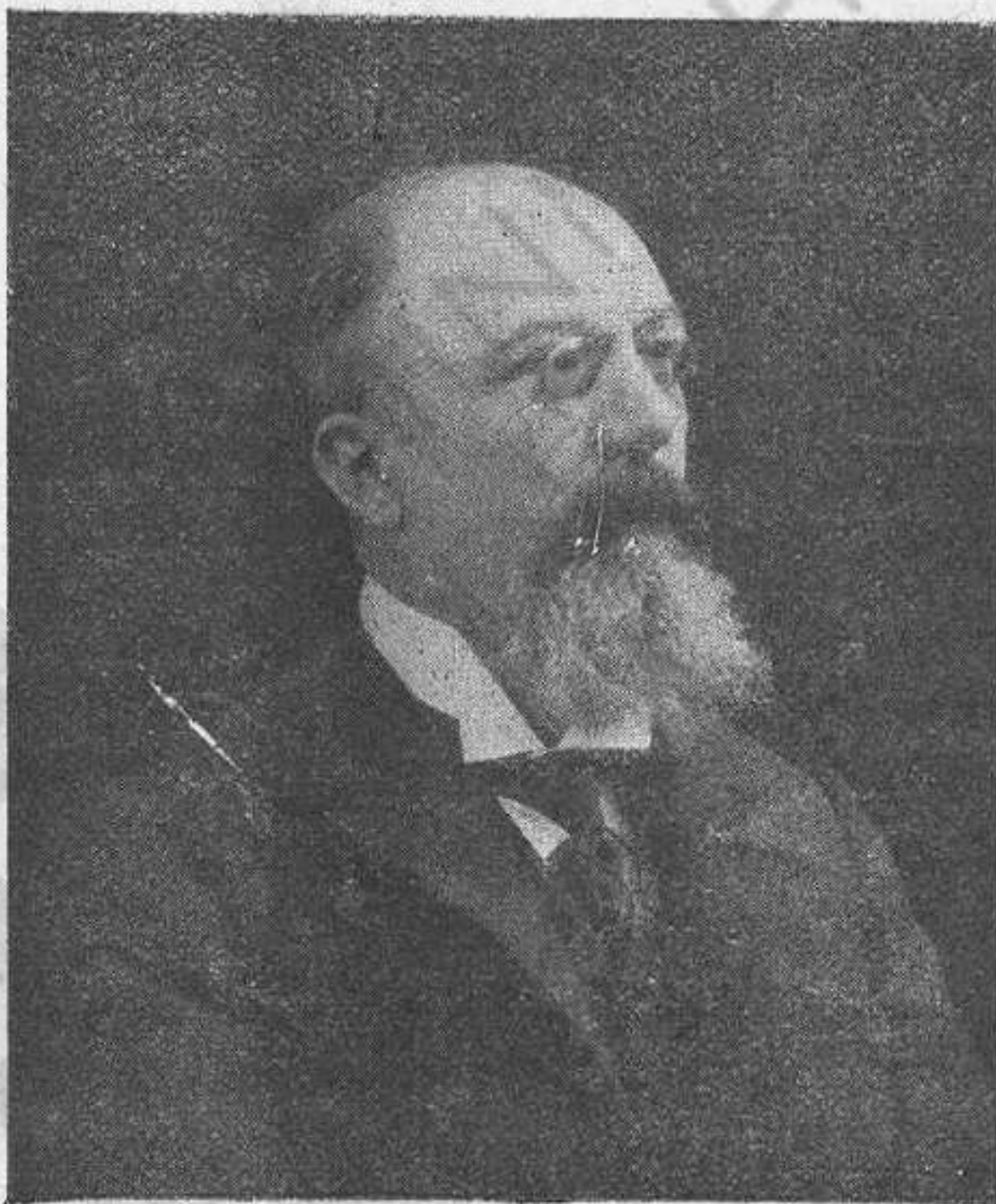
En Joseph Franquesa y Gomis

President del Consistori dels Jochs Florals d'enguany

En nostres Jochs Florals hi están sabiament equilibradas totas las facultats y passions humanas; per axó aquestas festas resultan tan hermosas, tan prácticas tan sensatas, tan catalanas.

En ellas, l'*imaginació* s'hi esplaya en alas de la *Poesía* fins a remoure'l *sentiment* que reposa quiet, pero no adormit, en lo cor del *auditori*, ja pulsant la suavíssima fibra de la delicadesa femenina, ja ferint bojament las més rigorosas del entusiasme jovenívol o de la forta indignació. Y'l *sentiment* es l'heraut de la *voluntat*. Presidintlas a totas, a tall de forsa centrípeta que frena las expansions més violentas, no pera destruírlas, sino pera encarrilarlas y multi-

plicarlas en intensitat y nombre, s'hi axeca la creyenta *rahó* que per boca del *president del Consistori* dona'l tó a l'anyal festa de las catalanas llettras. Pera conixer lo marvellós progrés del desensopiment de Catalunya de des mitjants del segle passat fins are, cal estudiar més los discursos presidencials d'aqueix torneig de la *Poesía*, que las poesías mateixas.

Per axó'l trono més enlayrat dels Jochs Florals, després del de la Belleza, sol ocupar-lo un home d'*enteniment*. Aquest any ho ha sigut en Joseph Franquesa y Gomis.

Heus aquí un veritable catalá. Lo seny es qui dicta totas sas paraulas, lo seny es qui dirigeix totas sas accions. A la cátedra, á la prempsa, en los Jochs Florals d'enguany, sempre en Franquesa es

l'home entenimentat, enérgich, trevallador y sá.

Pero en Franquesa es també poeta. ¿Qué dich poeta? *Mestre* en poesia. Mes, si us ficseu un xich en sas millors obras literarias, *Lo vol de l'águila*, *Los Pirineus*..... descubrireu desseguida que fins quan canta, fins quan s'entusiasma, canta y s'entusiasma per una idea, y si las resseguíu totas, observareu que sempre, sempre, conserva la claretat del enteniment, la pau del cor y'l domini de l'*imaginació*. May s'encega, may pert la calma, may s'enfebra..... Y aquest home que axís pensa, que axís sent y que axís se mou, sab triar per cos de sas ideas, per march de sas concepcions, la forma més adequada a n'ellas.

Catalá fins al moll dels ossos, s'ha fet digne, *per dret propi*, del respecte y del amor de tots els catalans.

JAUME BOFILL Y MATAS.

Las dugas llenguas

Fragment del Discurs Presidencial dels Jochs Florals

.....

Aqueixa llengua que en sos bons temps tingué curs per las cancellerías d'Europa, que fou la primera de las modernas en que parlaren las ciencias filosóficas y morals y que encara está plena de vida entre tots nosaltres y sense que'ns sentím disposats a deixárnosla pendre perque nos l'estimém avans que tot, aqueixa llengua ha sigut llen-sada de las escolas ab l'ira mateixa ab que's perseguiría un malfactor.

La imposició del castellá com a llengua única dels estudis equival a la condemna-ció a perpetua ignorancia a la major part del nostre poble.

Los catalans tenen envejables aptituts per assimilarse tots los idiomas; pero vol la fatalitat que per sa especial construcció y sobretot per sa fonética tan distinta, sols ab molts anys y ab molta pena arriban a coneixer una mica'l castellá. Fins per la gent de carrera o de molta cultura escriurel ab tota correcció es dificilíssim; parlarlo del tot bé es casi impossible. Lo llenguatge castellá parlat per catalans per tota la seva armonía y es converteix en l'idioma més rebregat que's deu parlar sobre la terra.

Y qué farán los pobres noys de primeras lletras, qué sabrán en los pochs anys en que la majoría d'ells anirán á estudi, obligats a mastegar una llengua que no han d'apendre may? Donchs que perdrán inútilment lo temps sense aprofitarse en cap en-senyansa pel gust del legislador que no sab o no vol saber que la llengua no es més que'l medi y no'l fi de la instrucció.

Y aixó es lo que succeheix y lo que succehirá molt més ab lo darrer decret que ha tapat l'última escletxa per hont encara entrava a l'escola un raig de claror del cel, que ja no illuminava més que a la doctrina cristiana.

Ara s'ha quedat a las foscas. Ara l'encarregat de *nudrir l'enteniment* dels noys, se-gons l'hermós concepte que'l gran Ramón Lull tenia del mestre, se queda reduhit a saber ensenyar lo castellá. Ara'ls noys no troban en la escola més que un inútil en-cauament dintre d'un lloch encofurnat en que sembla sentirshi tuf de quartel y farúm de presó.

Y'n surten alegres y saltironant com cabridets que han tingut entaforats a la borda, pera llensarse a plé camp o al carrer a parlar ab sos companys com Deu ha volgut que parlessen, que massa aviat que'ls caurá al demunt la hora de tornar a no saber lo que's llegeixen ni entendre lo que'l mestre'ls díu. Pot quedarlos lo consol de que quan deixin la escola y's fassin grans no sabrán de res. Los més aplicats arribarán tot lo més a creure com article de fé lo primer paperot imprés que'ls vindrá entre mans: los altres no cal que's donguin pena pera repassar tan agradables llissons: lo qui'ls mani quan vajan a soldat, l'investigador y comissionat d'apremis y'l notari quan a la espona del llit de mort los hi reciti'l testament, sense saber lo que'ls hi díu, sino'ls ho esplica, be serán prou los encarregats de ferlos repassar las armonías de la dolsa llengua de Cer-vantes.

Y si las primeras víctimas d'aqueixas desballestadas ordres son los noys pobres, no's creguin pas que'ls altres, los que han de rebre una instrucció superior la passin gayre més be, perque tal com está la ensenyansa oficial a Espanya, ni l'alumne ha d'agrahir res ni'n treurá altre saber que'l que ell particularment s'aprengui tot sol y per l'esfors de sí mateix.

Oh, l *mestre!* quín nom més respectable, quín nom més despertador de dolsos recorts en los païssos de veritable cultura! Ditxosos del pobles que poden estimarlo sempre, benehir sos esforsos y omplir de goig sa tasca fadigosa y desinteressada! Lo mateix Jesús al baixar a la terra pera redimir los homes se complagué en anomenarse'l Mestre. Oh'l mestre! lo que'ns ensenya l'elemental valor de las lletras, lo que'ns ajuda a confegir los primers dictats, lo que encamina nostres passos pera emprendre sense caygudas los viaranys de la instrucció, lo que ab sa paciència y sos afanys ve a ser com lo generós substitut del pare, lo que'ns nudreix ab aquella sava inmaterial que al absorvir-la la nostra ánima la ennobleix y perfeccional

Pero ¡ay! que aquí, no podém ferho aixó! ay! que aquí fins l'home que acaba sa carrera recorda las anyadas passadas al estudi ab angunia y aborriment.

Com no ha de passar aixís, si'ns trobém ab que'l nostre mestre ni tantsols nos ensenyá may a llegir en nostre idioma, ab que potser nos castigava estúpídamment, quan parlavam ab lo companyó catalá, y ab que'ns ha fet enutjosos los temps més aixerits de la nostra existencia, mentres ell se tornava vell avans d'hora, escarrassantse en fernos empassar gramáticas académicas plenas de reglas contradictorias y llibres enfarfegats d'histories falsas y de lliçons inútils!

Pobres mestres de Catalunya! Y quína compassió que feu més que per la miseria material de vostre sou, per la miseria moral á que os condemnan fentvos ajupir fins á la humillació de semblar forasters als noys de nostra terra! Y quín prestigi hi tindréu d'aquí endevant, obligantlos fins á orar en llengua estranya, si es que no trobém lo medi de salvar la tiranía de lley, cumplintla ab lo fástich del que, obligat per la forsa, paga un comte que no ha degut may, y no'ls ensenyeu desseguida d'encomanarse á Deu en la única llengua en que'l catalá li parla quan se desentén de totas las miserias y las farsas d'aquesta vida?

Ben lluny está de mí lo pensament de combatre'ls mérits de la llengua castellana. Per defensar la nostra no hi ha necessitat de rebaixar las otras, perque sé que totas son obra de Deu y per representar los caràcters diferents dels pobles son totas dignas de respecte y totas ellas comunicadoras de novas fonts de coneixements. Pero sé també que per donar aqueixos fruyts han de ser apresas á gratcient y que no n'hi ha cap per bella y rica que sia que no's fassa enutjosa al haverla de parlar per forsa, com no hi ha en lo mon cap terra per espléndida y hermosa que's trobi, que no li sembli deserta y trista al que hi ha de viure desterrat.

Parlant, donchs, ab tota serenitat, qué's pretén ab la imposició del castellá en totas las enseyanas? Se pot lograr aixís millorar la cultura general?

Ah, no senyors: es cert, es certíssim que'l catalá avuy no basta pera tenir una ilustració mitjana: pero'l castellá tampoch.

Avuy las ciencias en general parlan en alemany, las més poderosas industrias en in-

glés, la jurisprudència en italiá y en fí lo gran trasmisor de tots los coneixements de l'humanitat es lo francés. Cada día's fa més convenient l'adquisició d'aqueixos idiomas en tots los païssos, y en cambi, quín extranger, sino es algún erudit passa cap ansia per co-neixe'l castellá?

Es tanta veritat com vulgheu que'l catalá representa molt poch devant d'Espanya; pero encara es més gran veritat que'l castellá representa molt menos á devant d'Europa.

Gastis la eloqüencia que's vulga en ponderar las ventatjas de la llengua de Castella pero si al entrar al despaig d'un home de carrera y al acostarvos a la seva llibrería no hi veyeu moltes més obras extrangeras que espanyolas, desconfieu desseguida de la seva ilustració. Si es home de lletras, no's fieu pas de son criteri; si es advocat, no hi aneu massa depressa en triarlo per vostre conseller; si es metje, conserveus bé la salut perque no tingueu d'utilisar la seva ciencia.

Y devant de aqueixa crua y trista realitat, devant de la mesquinesa intelectual d'Espanya, en compte d'apendre nous idiomas ha arribat l'hora d'esborrar los que tením, quan lo que fa falta es perfeccionarlos tots y tréurels del desconeixement en que se'ls té a tots per un igual?

Y ab quin dret una llengua s'ha d'imposar a una altra? Per ventura Espanya no'n tingué per dotzenas de llenguas sota'ls seus dominis? Ara al cap de tants sigles es hora d'adonarse de que fa nosa la nostre? Quina rahó d'Estat pot explicar la necessitat de absorbirlas totas en una, quant Austria, Bélgica y Suissa, justament los païssos de major ilustració, fan gala de tenirne varias y totas ellas igualment oficials?

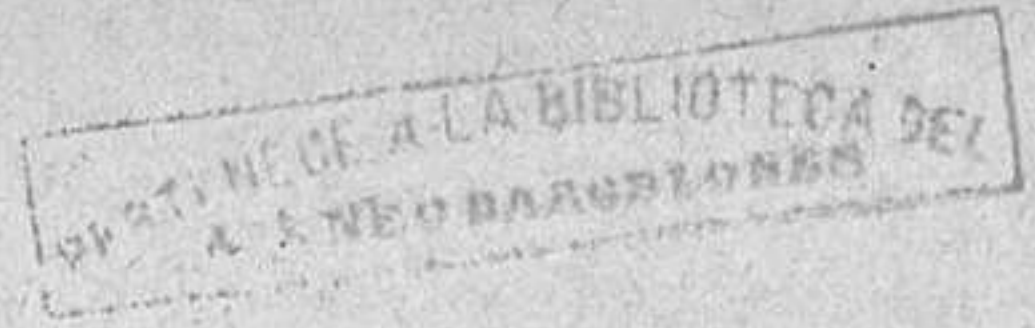
Nosaltres protestarém eternament d'aquest abús y d'aquesta imposició. Hi haurá cap home reflexiu que que pugua condemnar nostra actitut? «No y mil vegadas no» dirém ab l'ilustrat pensador J. Novicow, parlant de pobles que senten aspiracions idénticas a las nostras: «Aqueix punyent desitj de perfeccionar sa llengua, per arribar més aviat a tenir un instrument de cultura mental, es la mellor prova de que son societats progres-sivas, europeas, civilisadas y no pas fatalistas, assiáticas y bárbaras. No compendre aqueixas aspiracions, no afavorirlas, no mostrárlashi la més ardenta simpatía, es volguer l'encallament de l'intel·ligencia humana, es volguer la mort.»

JOSEPH FRANQUESA Y GOMIS.

En Francesch Pujols

En els rescents Jochs Florals, s'ha dat a coneixe un nou poeta.—*Un joven*—deyan els diaris—*que tiene 20 años y no había escrito nunca*. Més tart, aqueixos diaris publicaren l'*Idili* d'en Pujols ab innombrables erradas que'l feyan absolutament incompreensible, y *honraron sus columnas* ab retratos del poeta nou.

Y no obstant, en Pujols es un poeta. Y es un poeta ingenuu en el seu *Idili*, que que vol ser clàssich, y en sa hermosa *Balada de las Festas*, qu'es un recull de frescas y diáfanas inspiracions populars; y sobre tot es ingenuu en sa cara, y en sa presentació, y en tota sa persona.—Ben diferent d'aqueixos versificadorets *blasés* que cantan el tedi y la melangía, ab cursis sentimentalismes becquerians.

No més conech den Pujols las dugas poesías qu'ha enviat als Jochs Florals y desd'are confesso que l'accésit me sembla molt superior al premi.

En l'*Idili* en Pujols s'ha proposat portarnos quelcóm de Teocrit, (passant per Goethe traduccion de Maragall) conservant la simplicitat de l'original. La poesia te vibracions delicadíssimas.

.....jo que l'agafo
encloentlo en la má y ves si frisava
qu'el sentía frisar en mí mateixa.....
.....Las tevas mans que hi saben a las brancas
qu'encare que las torsis no se't trencan?.....
.....y el veurèm neixer
cantant, cantant, tot esperant als altres.....

En cambi, mirada en conjunt, se ressent d'esser difusa, descuidada, fins inarmónica en algún pasatge; incorrecta en els giros:

entre el frech de las fullas a piular

Es clar que tot aixó es llógich en un comensant.

Per are, doncs, en Pujols, com a poeta clàssich es no més una esperansa. Al costat de las augustas estrofas de Mossen Miquel Costa y Llobera, en Miquel S. Oliver, en Gabriel Alomar, que pobra y que imperfecta apareix la poesia classica catalana!

En cambi, en Pujols, com a poeta popular te una forsa extraordinaria, una plasticitat inestroncable. Aquí no es una esperansa, es una espléndida realisació. Cal llegir *Corpus* y *Divendres Sant*—per citar dos fragments.—Si exceptuem las inoblidables inspiracions d'en Pijoan, no trovarèm res tan franca y espontaniament popular en tota la nostra literatura.

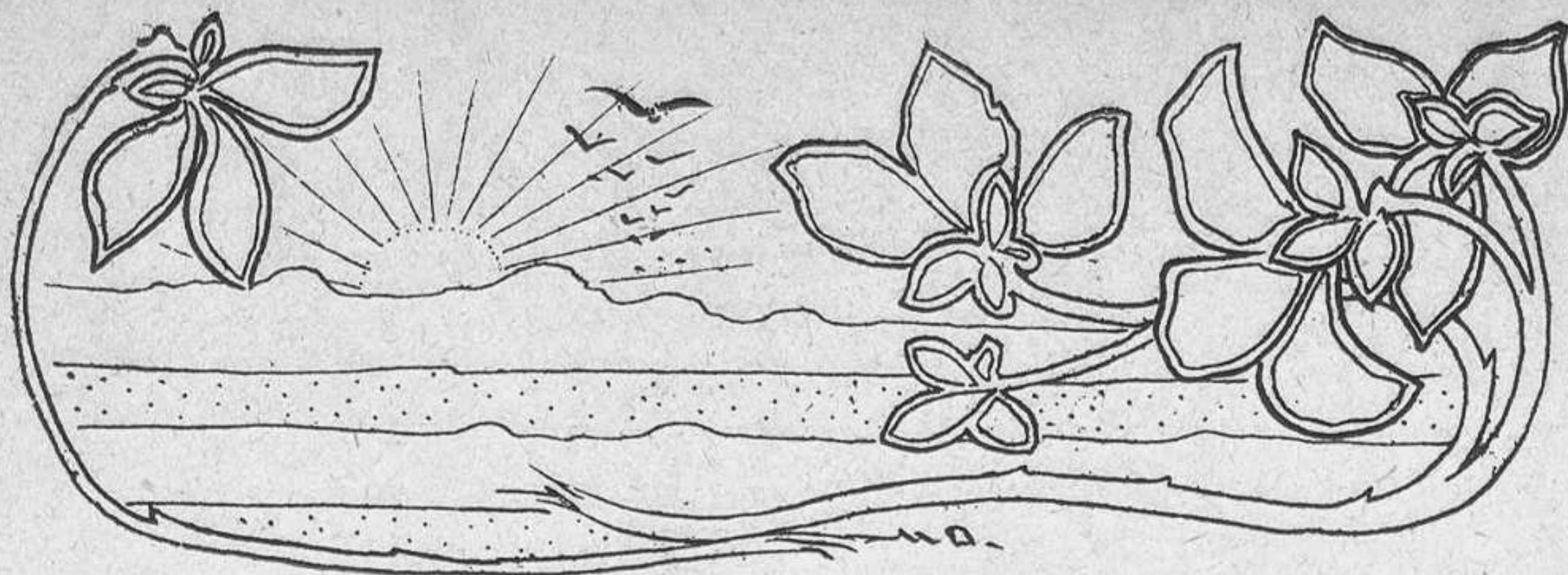
En Pujols ens ha donat una gran sorpresa y una gran satisfacció. Sía benvingut el nou poeta catalá, catalá y no grech, catalá en l'idea y en el vers, ab plansons y grops catalans, incompreensible pels castellans y castellanistas qu'*honraban sus columnas*.....—Pobres columnas y pobres castellans! Haver de recorrer a poetas catalans a falta de *genúinos*!

Es el triomf més esclatant de la literatura catalana.

Escritas aquestas ratllas, nostre amich F. Pujols ens suplica que fem constar qu'ell no te res que veure ab els senyors de *La Publicidad*.

Ho celebrém.

M. S.

idili

Premiat ab la Flor Natural

L'AMOR

Has arriuat al ample camp. No oviras
sota aquell roure corpulent l'aymada?

L'AYMAT

Prou que la oviro: dreta al mitj de l'ombra
cerca amorosa entre las branca baixas.

L'AYMADA

Vina aymat meu: repara entre las fullas
quín n'ú més ombrejat; no més hi piula
un aucellet qui aletejant tremola.

L'AYMAT

Tot sol al n'ú? Amor y hont son els altres?

L'AYMADA

Oh! mon aymat, els altres ray que volan!
Vetaquí qu'als mitjdías jo reposo
al ombra d'aquet roure y vaig sentir
entre'l frech de las fullas a piular.
Era un n'ú que neixía. Si'm llevava
escorcollant entre'l fullam, ja'm veyava
aquí en las branca baixas la niuada.
La guaytí somrient, y ab gran frisansa
tots badaren els bechs com si vegessin
en mí a la mare llur. Y tots piulavan
desaforadament; de pelats qu'erant
els uns contra dels altres s'apinyavan
cercant la tevió qu'els dona vida,—

y si moguí sense volé una branca
y filtrá un ratj de sol illuminantlos
van callá en la claror. Jo cada día
me delitaba en veurels, y'ls guaytava
tot contantlos las plomas qu'els neixían.
Però un día vingué qu'al apartarme
las brancas per mirarmels, sento un xiscle
y una gran volior que s'estenia.
Tots fugían volant, que ja eran grossos;
no més aquet petit va caure en terra
piulant tot llastimós. Jo que l'agafo
encloentlo en la má, y ves si frisava
que'el sentía frisar en mí mateixa.
Al níu el retorní, y are sos pares
li duen nodriment. Ahir venía
el vell que li portava una cigala.
Vetaquí qu'al se aprop se li escapa
y s'en va a terra tot fressant: llavoras
l'aucell astut se n'hi corre al redera
y si li apropa'l bec, ja la cigala
bot ressonanta, rodolant per l'herva,
y a la fi guanyador l' aucell s'en vola
portant a la xerraire que cantava
desesperadament entre las fullas.

L'AYMAT

Cercava en l'armonía de mos versos
un cant pel teu retorn, y'm díu l'Amor
qu'aquieti las cordas de ma lira
y vinga envers a tu, pera adorarte
en l'amplada dels camps.

L'AYMADA

M'es ben plaent
que tu'm vingas a veure; tot just are
venía a reposá aquí a la bon ombra
y al teu aprop més grat será'l repós.
Te culliré las brancas més hermosas
per ferte una corona y coronarte.

L'AYMAT

Deixam asseure aquí als teus peus aymía.
Quan arrenquis las brancas y trontolli
l'arbre, caurán al meu damunt las fullas.

Que be hi estich, hermosa! Guayto enlaire
y avans de veurer la verdor del sostre
te veitg els pits qu'et brotan ufanosos.
Qu'ets esbelta aixecante endins del arbre
per cullir la corona; te veig la gorja
resplandir de blancor cada vegada
que donas estrabadas a la branca.
Que la fas graciosa la corona!
Las tevas mans que hi saben a las branques
qu'encare que las torsis no se't trenquen?
Assegut als teus peus veitg com t'acotas,
y'm sento la corona sobre'ls rutils.

L'AYMADA

Els teus cabells que be s'hi entortolligan!

L'AYMAT

Vull ajudarte en la amorosa feyna
y palparé'ls teus dits entre las fullas.

L'AYMADA

Que fort qu'et mostras coronat de roure!

L'AYMAT

Asseute al meu aprop, que la bon'ombra
s'es estesa amplement pera juntarnos.

L'AYMADA

Quín benestar se sent aquí als teus brassos!
Guaytant enllá d'enllá per entre'ls roures,
se veu la plana verda tota estesa
fins a tocar al mar.

L'AYMAT

Sí, dona hermosa!

El bon sol la feconda; ella quieta
reb l'ample bes que l'ha de inflar de vida.
Els roures centenaris, sempre joves
ofereixen las copas luxuriantas.
Escolta el vent que passa. Sents? Murmuran
asprement las verdors. El nostre roure
s'ha queixat foscament. Es que no'ls plauen
els afales dels vents, quan el bon sol
els feconda ab sa llum esplendorosa.

Volen se inmòvils com las rocas. Brunzen
els brumarots entorn de l'estimada
y els fa bó d'escoltar llur veu ardent.

L'AYMADA

Tot es amor al nostre entorn!

L'AYMAT

Aymemse.

No es mon desitj el trist polsar la lira
caminant llargament y solitari.
Es mon desitj estrenyet en mos braços
y que fermada en ells mos cants inspiris.

L'AYMADA

Sobre totas las cosas vull aymarte
que he nascut per ser teva, y t'anyorava
quan sols t'havía vist en el meu somni.
Jo deya: ahont deu ser ell? Are que brota
com un roser la fresca matinada,
deu cantar lliurement anant pels boscos
guanyantse'l sol ixent per entre'ls arbres.

L'AYMAT

Jo deya: ahont deu ser ella? Potsé canta
are qu'es pon el sol. Mentres camina,
vers a la llar pairal deu aturarse
a cada mata que floreix; las voras
dels camíns son floridas; poca pressa
deu portá a torná a casa. La faldada
m'apart exhuberanta y olorosa.
Are qu'arriva, al sê al portal la versa.
Son pare prou la repta per tardana,
pro ella que riu ab el cayent del día
li ofrena'l primer ram amanyagantlo:
—Aquestas son per vos, las mes hermosas.—
Son pare tot cofoy, com las prenfa!

L'AYMADA

Y aixís devía ser porque'ns trovarem
per un camí florit.

L'AYMAT

Feya bon día
per cullí flors y jo't diguí: Oh! Donam
d'aquestas flors que culls.

L'AYMADA

Prou si cantessis
una cansó plaenta.

L'AYMAT

Tu cantavas
Amor y saps lo qu'aquell jorn sentirem.
Desde aleshoras cóm t'he desitjada!
Arreu ens hem cercat. Un jorn venías,
—era un jorn del hivern,—tota lleugera
ab un feix de sarments, qu'allí a la vinya
ton pare havia fet de la podada.
—Ahont va la dona que mos cants inspira?

L'AYMADA

—La llar demana llenya als que la voltan.

L'AYMAT

Ditxós el qu'et pot veure illuminada
per la claror pairal! Qu'hermosa qu'erats
ab els serments al bras: com destacavas
entre las planas ermas y el cel nuvol!
Quína claró en tos ulls! No sé que feres
si mirantme o movente, qu'apretares
contra ton pit els vells serments y fos
desoblit ó avaricia de ton pare,
un ars ben punxagut al feix hi havia
qu'al pit s'et va clavar. Ay com xisclavas!
semblavas una cabra esgarriada
que cerca son remat. Caigué la llenya.
Et vaig destapá'l pit qu'enlluernava
y una gota de sanch tota riallera
hi brollaba incitanta. Aviat mos llavis
t'el volgueren guarir; vaitg apropártels
fins a xuclar la sanch. Després cobrirem
tu y jo aquell pit hermós, y t'en anares
ab el serments al bras. Qu'hermosa qu'erats
entre las planas ermas y el cel nuvol!

L'AYMADA

Al cayent del hivern, que la florida
dels admetllers arreu s'estén flairosa
un dematí glassat que regalava
vaig sortí al hort al acabar de ploure.

Tot era ple de fotjas de la pluja
ahont els admellers hi enmirallavan
alegrement las brancas floridoras.
Ells me feren curiosa y volguí veurem,
qu'aprop mateix hi había un'ample fotja
que convidaba a enmirallars. Hi corro
y m'esguardo rient; mas galdas rojas
sobre las brancas d'admetllé ovirava
y tot de sopte en mon espill hi veig
un voleyar de flors y al meu dessobre
tota una pluja; sa frescó en las galdas
y en el pit vaig sentir.

L'AYMAT

Com qu'et guaytava
feya una bella estona entretinguda
mirant a terra, vaig pensar: qué cerca
tan afanyosa? y m'en vinguí allí ont erats.
Al aproparme y veure la florida
que sobre teu rient, lluía molla
del aigua de la pluja, va tentarme
y somoguí tot l'arbre sense doldrem
que ton pare hi perdés tans fruits promesos.

L'AYMADA

Quína sorpresa'm vas doná! Jo deya:
no'n fa ni un alé d'aire y cauen flors!

L'AYMAT

Tota tú recuberta de flors mollas!

L'AYMADA

Ab gran pausa debías aproparte
que jo no't vaig sentir.

L'AYMAT

Tu no hi sentías:
tant ab l'espill t'havías encisada.

L'AYMADA

Qu'hermós fou aquell día!

L'AYMAT

Tots ho foren
els jorns qu'ens aplegaren! T'en recordas
d'un matí prop del mar? Jo t'escrivia

damunt la sorra ab una canya verda
els versos del amor: tú els resseguias
llegintlos y formant ab las petjadas
un march al llur entorn. Pro alguna volta
el teu peu s'enfonzava y de la arena
brollaba l'aygua clara; tú saltavas
mitj espantada y deyas falaguera:
Ay si'ls esborro!

L'AYMADA

Prou que m'en recordo:
Era un matí ben clar: tota la platja
lluía enllá d'enllá sense cap ombra.

L'AYMAT

Aprop del mar en la serena platja
ens hi espera una llar feta de nou
qu'encara farà olor de pedra fresca.
Al calú de l'amor, s'enmotllará
al nostre ser, com aquet níu del roure
s'ha enmotllat als aucells que tu hi vas veure.
Allí hi vindrá després de l'esperansa
qu'omplirà la blancor de casa nostra,
el nostre primer fill, y el veurèm neixer
cantant, cantant, tot esperant als altres.
Y et veuré cada día a casa meva!
Qu'es hermosa la llar ben endressada
per las mans de la dona qu'ens estima!

FRANCESCH PUJOLS

Il·lustració de M. Durán.

La balada de las fiestas

Primer accésit

L'Advent

L'Advent es temps d'esperansa
que la terra n'es penyada.

Quína cosa que fá
caminá pels sembrats!
Cada passa que deu
us sab greu.
Quín dolor
aixafá una llevor
tot just oberta!

— CD —

Avuy hem plantat un arbre,
no sabém si florirá;
si pel bon temps brotava
ay! l'hauríam d'arrencar.

Are es temps d'esperansa.
Anemne a plantar d'altres
que l'Advent
promet floriment.

Descolguém la terra
plantemhi'l tronc misteriós.
Oh! Deu meu, com se penetran
tots dos!

Are vindrán las nevadas
ab la blancor de Nadal.

Any de neu
any de Deu

Pare nostre qu'estau en lo cel!

Nadal

Per Nadal
cada ovella al seu corral.

Al punt de la mitja nit canta'l gall y la gallina
qu'ha comensat la santa missa.
Els pastors a dalt del chor cantan ab gran alegría.
Quan son al elevá Deu la campaneta repica;
tot el fret del escolá en el repic s'endevina;
el poble que l'ha sentit se sent el fret ben endintre.
Pero quina tevió devant de l'Hostia divina!

Oh Jesús!
Has nascut en un pesebre,
que de tan bonic com es,
els nens el venen a veure
y'ls hi agrada d'alló més.

Els fadrins festejadors fins qu'ha clarejat el día,
passan a cantar cansons per devant de las masías.
Si se'n van cap a cantar a casa d'una fadrina;
quan arriuan al casal ja'ls ha clarejat el día.
—Una cansó jo't diré si'm vols escoltar pubilla—
si el que canta la cansó l'ha sapiguda fer riure
ab la rialla qu'ha fet li ha fugida desseguida.

L'ha agafada un fadrinet li ha dada desseguida
sota l'ala s'han tocat las mans ab gran alegría.
Al voltant del pesebre tothom canta cançons,
si el sol es a la posta encenen els gresols;
per no veure'l cel núvol tanca els finestrons;
al voltant del pesebre hi ha una gran tevió.
El desembre congelat confús se retira.
Abril de flors coronat qu'als angels admira.
Una bella aurora qu'al cel enamora.

Ha nascut Deu
d'entremitj de la neu
y allá en els horitzons
el día de Nadal
s'allarga un pas de pardal.

Els Reys

El fret neix y el día creix.
Els infants cap al tart
    tenen somnis de festa:
Qu'ens portarán el reys?
Y ve la nit arreu arreu blanca de neu.
Lluna de Jener l'Amor primer.
Y passen els tres Reys
    pels camps nevats
    tots ells promesa y felicitat.
Van passant van passant
    son un somni d'infant.
Son quelcom etern que ve d'Orient
    y que camina
    a la llum divina.

Els Rams

Quina olor de llorer que fa la plassa!
    Quelcom ha esdevingut.
El temple's plé de palmas cimbrejantas.
    Si voleu veure a Jesús
    arribará ab la florida;
    perque florís tot lo mon
    donava la seva vida.
Els nens a chor saccequejant las palmas
    cantan una cansó:

—El Ram, el ram de la Passió!
Els fadrins a las portas de la iglesia
ab un ram a la má:
—Obriu, obriu que volém entrar!
Y'l chor de noyas ab las mans plegadas:
—Santa Madalena porta la cadena
per lligá'l dimoni. Visca Sant Antoni!
Y passa'l bon Jesús damunt la mula blanca
per sota dels llozers y de las palmas.

Las palmas son beneidas.
Si'ls infants las han guarnidas
ja no las desguarniran,
qu'ab respecte las durán
sentint la benedicció
a penjarlas al balcó,
qu'el dimoni las veurá
y a las cambras no entrarà,
qu'els angels s'hi enfilarán
per las tijas voleyant.
Cada cosa a n'al seu lloc
com l'Amor al mitj del cor.

Divendres Sant

Divendres, gran divendres! O soletat del mon!
Josep d'Arimatea sab un sepulcre nou.
Si es tot tallat, en pedra s'obre al bell mitx del hort.
Portemhi'l cos del Mestre que hi trovi'l bon repós
l'agafan ab gran comte y'l portan ab amor.
Quan baixan el Calvari se'ls va ponent el sol.
A sobre de la posta son ben destacadors
el cos del diví Mestre y'ls dos enterradors.
Redera hi van las donas ab pots de bon'olor.

Divendres, gran divendres! O soletat del mon!
Josep d'Arimatea obre'l sepulcre nou.
Al bon Jesús hi posan embalsamat d'olor.
—Donaume la pomada que la hi vull posá jo.
—Úntal, úntal, Magdala, que fou la teva amor.
Magdala s'ajupía y untava'l sagrat cos.
De tanta olor com feya te cobriment de cor.

Divendres, gran divendres! Oh soletat del mon!
Josep d'Arimatea tanca'l sepulcre nou.

Aixís que se'n anavan arrenca un gran plor.
Si a la ciutat retornan s'apaga la claror
qu'allí'l cim del Calvari hi ha mort la resplandor.

La Resurrecció

Els arbres del Desembre
s'han desvetllat al mitj d'un camp florit.

Aixís qu'han tret els brots,
els han'nat descloent fullà per fulla
al mitj d'un ratj de sol.

Cuca, cuca, surt del niu
que Jesús torna a ser viu.

Las campanas brandan alegrement
resucitando tot!

Carré avall que dona al mar
tots els balcons han florit;
las fadrinas s'hi abocan
per doná flors als fadrins.

Demá es Pascua florida;
a coll y be l'ovella,
prou cantan els pastors:
—Demá es Pascua florida
encendré un bon foc;
al mitj del foc l'ovella
fará un cremá flairós.

Si voléu menjá cireras
jo'n se un arbre tot promés;
que no hi ha flor més hermosa
que la flor del cirerer.

Tot se'ns promet en flor
Si are's Pascua florida
Es la Resurrecció.
Cantém cantém companys!
Que jo se una cansó!

Jesús es nat
Jesús ha plorat
Jesús ha mamat
Jesús ha estimat
Jesús ha mort
Jesús ha resucitat!

Corpus

Si la pageseta ve de combregar
tot ho veu més clar.
Torna a la masía pel florit camí
de bon dematí.
Ja'n trova a sa mare que torna del hort.
—Deume esmorsar mare que tinc mal de cor.—
Mentres esmorsava li tocava'l sol.

La Mare de Deu d'Agost

Avuy el cel, ha desvetllat alegre.
Si en las vinyas hi ha la plenitut
l'Eternitat somriu en l'abundor.

Som al fort del istiu.
Quina flaire de most.
La Mare de Deu d'Agost
ofrenant els fruits riu.
Repican las campanas
qu'es la festa major.
Si'ls pagesos se llavan
surten a veure l'hort.
Las pomas y las peras
comensan a fer goig.
Al cel no hi ha cap núvol
qu'enteli la blavor.
Pagesos cap a missa
cap a missa major.
Els capellans la cantan
de gloria y de llahor.
Quan son a mitja missa
ja van a fe'l sermó.
María inmaculada
feya la montessió.
Si puja ab cos y ánima
es fon en la llavor.
Els ángels y els arcángels
cantan una cansó.
El poble se'ls escolta
ab molta devoció.
María se'ls guaytava
de desde la blavor.

María se'l guaytaba
ab un somrís d'amor.
María es mare nostre
tothom la sent al cor.
Els àngels y els arcàngels
están fent oració.
L'Assumpta amaga'l rostre
al mitx de la blavor.

Las campanas tocan y per sobre'ls camps
ressonan alegres, ressonan alegres;
las campanas tocan y a casa'ls malalts
ressonan alegres y confortants.

Las campanas tocan dalt del campanar
que la Verge vola, que la Verge vola.
Las campanas tocan sobre'l poble clar
que la Verge vola vers al cel blau.

Dotze horas cauen en terra
y'ls àngels cantan al cel
tot lo poble surt de missa
ab el cor vessant d'amor
perque ja té una Mare en la blavor.
Els fadrins y las fadrinas
se posan a festejar.

Las vinyas totas estesas,
s'estarrufan sota'l sol
ab un repós de festa esclatador.

A l'entrada de las casas
s'hi sent l'olor del dinar.
Si la esposa para taula
ja ajustava'l menjador
no més perque no's mogui la frescor.

A l'hora de la tarda
de tanta llum que hi ha al cel
la terra s'endormiscava.

Els raíms que tu cullías
son calents del raig del sol;
els posarém sobre'ls pampols
vora voreta del pou.

A redera la montanya
n'hi ha un'ombra tota estranya;

que seria? que sera?
una tempesta vindrà
tot lo mon s'enfosquirà.

'S gira vent
y'l bon sol se va cloent.
Al cel hi ha una feresa neguitosa
y una gran quietut.

Oronel terror
pedra o aigua vé.

Plou plou.
Cada nuvol se desclou.
Si'l poble s'ensombreix
la encontrada s'estremeix
trona aquí, trona allà.
Campaner ves a tocar
tot lo mon s'aclarirà.
Si no tocas a bon temps
no veurém mai més el cel.
La campana fa un toc clar:
Bon-bon temps—feste aquí.
Mal-mal temps—feste enllà.

Santa Bárbara va pels camps,
tota vestida de blanc,
de blanc y de negre
Jesus! com llampega!

Si'ls trons han ressonat en la negror
el poble s'ha arraulit sota dels nuvols.
Sant Marc, Santa Creu, Santa Bárbara, no'ns deixeu
qu'els camps s'han aclarit a cada llamp.

—Bon temps, d'ont vens?
—Del cel!
—Feste aquí qu'et desitjèm.
—Mal temps, d'ont vens?
—Del infern!
—Feste enllà que no't volèm.

De cop y volta'ls nuvols s'han partit
esquinsantse amplement,
y el cel esdevé clar
qu'el sol ha lluit

sobre'l poble y els camps mullats de fresc
regalimants,
sota l'arc de Sant Martí.

Y tothom ha caigut agenollat
al devant del miracle qu'ha esclatat
al mitj del cel ab tanta claretat.

Pels carrers molls de la pluja
va passant la profesó,
tota la gent se la guayta
ab una gran devoció.

Aixís qu'es veu sota'l talam
la Mare de Deu d'Agost,
els pagesos y pagesas
li cantan un cant de goig:
Puig que sou Mare de Deu
y viviu de serenors,
vullau ser la mare nostre
oh Mare de Deu d'Agost!

Quan la professó ha passat
cau una llum de sol post;
per sobre las vinyas plenas
hi hà quelcom que s'allunya apoc, apoc,
l'un pagés ha dit al altre:
Per la Mare de Deu d'Agost
a las set ja es fosc.

Si apuntan las estrellas en el cel blau,
repican las campanas en la gran pau:
—Es la Mare de Deu qu'entra,—
diu l'esposa al espòs
tot encenent la llar benefactora
ont cremará'l foc nou.

FRANCESCH PUJOLS.

1903

La nit amb els pastors

Segón accésit

Quan soch al rás, saludo les cabanyes
buides de llum, desertes de pastors,
les ramades no hi son, y les montanyes
s'emboiran lentament... Puigmal s'ha fos...

Boscós avall, s'estimba aixordadora
la caiguda de l'aigua escumejant,
y una faixa de cisnes tentadora
    camí dels llachs s'esflora,
blanca visió, de gojes emigrant.

Y la boyra s'adorm y cau pesanta
    com glopades d'incens...
Oh! blava majestat de l'hora santa!...
ressona un esquellot, y un baylet canta!...
Son els pastors que baixan amb els bens....

Bella nit!... Per les prades silencioses
    farém un foch ben gran!
porteu llenya de branques oloroses
com si fos per la nit de San Joan!...

.....
Fa fret!.. y la ramada
a flor-d'herba s'acotxa esquellejant;
per l'ombra de la nit, escabellada
la foguera s'aixeca espurnejant.

Boyra d'hivern!—el vell pastor murmura
com un profeta, benehint el foch,...
la nuvolada creix y'l gos d'atura
atravessa la cleda a poch a poch...

Y'l bon home de llarga cabellera
s'aixeca y d'ú, posantse'l gech de pell:
    —Es l'anyada darrera
adeu! prats de Cadí, soch massa vell!...

Pastors y rabadans, tanqueu la porta
    que l'hivern ha arriuat,
el bosch emmalalteix y l'herba es morta,
aném que'l gorch dels somnis s'ha entelat.

Per l'alta solitud dels plans salvatjes
el torp avansa capdellant la neu,
pró jo m'enduch l'encís dels grans herbatjes
ficat adintre meu.

Me l'enduch cap avall, com les cascades
per destexirlo en cants;
jo'l goig de les montanyes regalades
l'espargiré damunt dels rabadans.

Y's farán forts. Y quan el Maig desglaça
y's frisa l'abetosa per florì,
hi haurá un pastor novell en cada jaça
que adorarà per mí ..

Fugím, que'l llop udola,
agafeu el sarró...—

Y al darrè adeu que boyra endins tremola
per l'ample vall, el gros remat s'escola,
y un vel de llum, s'aixampla en l'oritzó...

JOAN M. GUASCH.

Lo Parch

(Barcelona venjada)

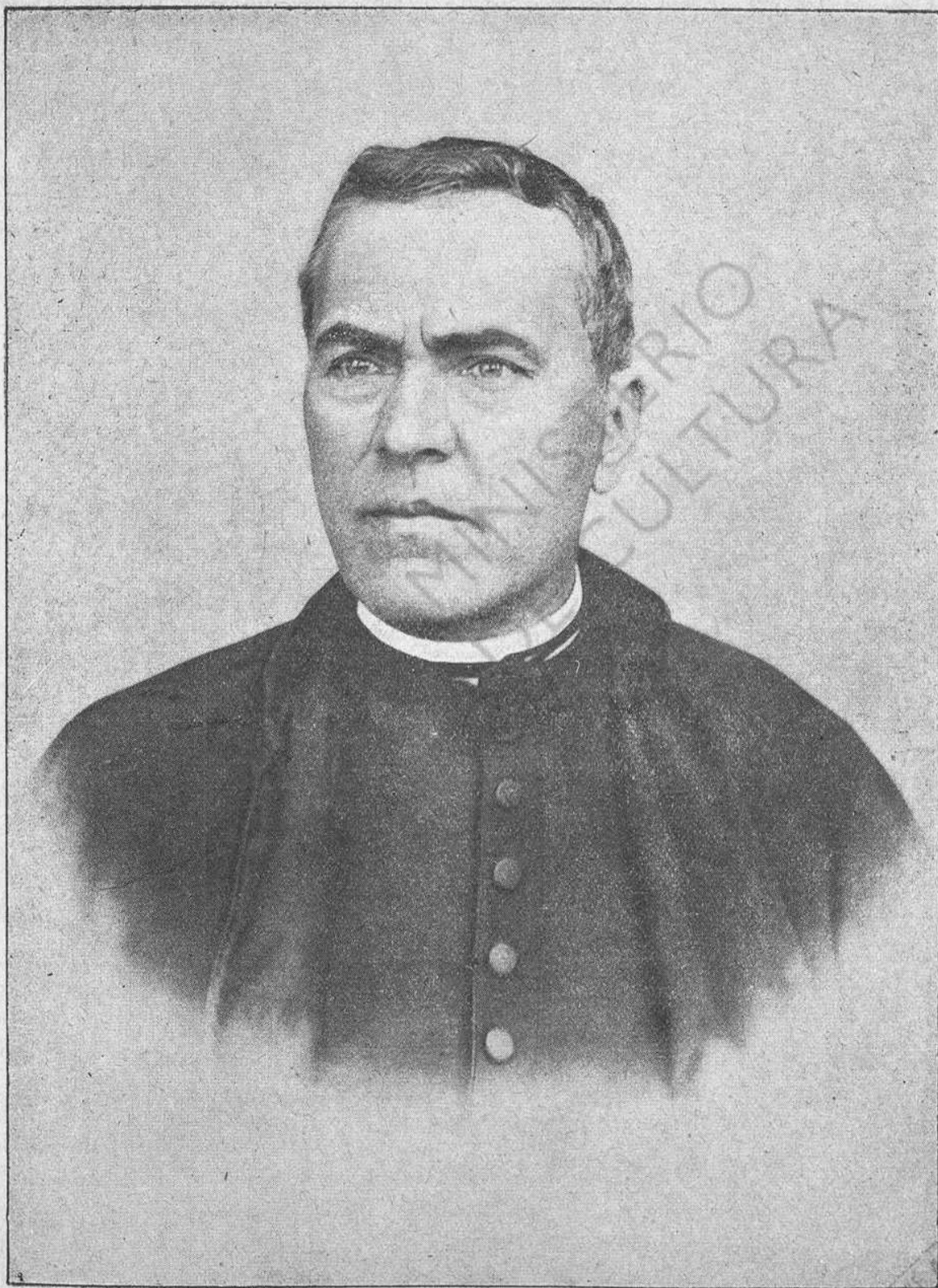
Premi de l'Englantina d'or

I

¡Infausta Barcelona! Com una gran montanya
tot lo poder de França, tot lo poder d'Espanya
cayguérenli demunt,
aprés ¡ay! que los exércits austriachs, que atiaren
un dia'l foch, al véurela perduda la dexaren
com se dexa a un difunt.

Desamparada y sola se llensa a la batalla;
sos fills al raig de flames, de ferro y de metralla
desnú mostran lo pit,
y ab centenars de boques la encesa artillería
li escup lo plom y'l ferro, la mort y l'agonía
un mes y un any seguit.

La lluyta fou heroica, desesperada y fera,
més cent pobles tenia devant, la fam derrera;
la forsa aná perdent:

† MOSSEN JACINTO VERDAGUER, PBRE.

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DE
LOS ANGELES

ab la lleona'ls mascles cadells prou se batían,
més d'un a un y a rengles assessinats morían:
¿qué pot un contra cent?

Cobert de nostra mártir Eularia ab la bandera
Rafel de Casanova caygué en la devantera,
caygué Villarroel:
com arbres que estenia lo llamp dalt de la serra,
ferit l'un de la branca del cimeraí s'atterra,
l'altre de soca a arrel.

Los murs tenen set bretxes, quiscuna una ferida
per hont la sanch s'adolla, per hont se'n va la vida;
son totes set mortals;
y troços de muralla así y allá li cauhen
y torres ja cansadas de vigilar s'ajauhen
damunt dels vells casals.

Quan se vegé sens torres, sens forts y sens muralla,
guerrer a qui's romperen capmall y arnés de malla;
quan de sos fills vegé
malalta y sense vida la hermosa flor superba
y açí y allá segada com per la dalla la herba,
Barcelona caygué.

Caygué y en terra al véurela lo vencedor cayguda
al véurela a ses plantes postrada y abatuda
li posa'l peu al pit
y cridant a les feres y corvs de les montanyes
de la geganta víctima los dona les entranyes
en regalat convit.

La Sala de Sant Jordi vegé entre sacrilegis
cremar lo daurat llibre de nostres privilegis
escrit ab nostra sanch.
La plaça de Sant Jaume vegé nostra bandera
per lo butxí ferotje tirada a la foguera
passantla abans pe'l fanch.

Llavores per sos braços forjárense cadenes
y per sos peus se feren grillóns de totes menes
més per doblar son front
¿ab quína diadema carregará sa testa
que sía prou fexuga, que sía prou feresta
y ensemps pedra y afront?

Tenyit de sanch encara, rugint com una fera,
lo rey s'en baxa al barri famós de la Ribera
devant sos granaders:

—Desáu aquexos glavis, prenéu magalls y relles,
los díu, y enderrocaúles aquexes cases velles,
catau de bandolers.

Y milenars de relles y milenars d'axades
de les vehines hortes pujan a les taulades,
que tiran daltabaix.

Los miradors retxosos ab les parets tombollan,
los torreóns altívols en terra s'agenollan
humils y ab lo cap baix.

De Montjuich que vingan aquí los escodayres;
si no n'hi ha prou, que vingan també los barrinayres
armats del llamp y'l tro;
la casa entossudida que torce'l cap no vulla
a troços per los ayres que vole com la fulla
al buf del Canigó.

Los campanars s'abraçan cayent ab les torratxes,
y a troços, com en dança febrosa les morratxes,
rodolan pel carrer.

Los coloms que'en sortiren tot just al devallarhi,
per colomar sols troban los ossos d'un ossari
que remou lo fosser.

Arreu arreu s'ajauen los grossos casalicis,
los monestirs, escoles y amparaders hospicis,
lo temple y l'hospital:

a rengles los tuguris s'aplanan en la sorra
y'l més joyós dels barris barcelonins s'esborra
com xifra en un sorral.

Quan ja no'n queda rastre, com d'aygua escorreguda,
d'aquelles pedres, ossos de la ciutat volguda,
n'axecan un castell,
lo de la malastruga y odible Ciutadela,
que naix a Barcelona com una erisipela
en rostre hermós y bell.

La espasa es de Damocles damunt son cap penjada:
per gota qu'ella's moga d'hon jau endogalada;
la passe á ferro y foch,

y de la gran Barcino, reyna del mar un dia,
per mostrar als realms que un jorn arreu vencia,
no'n quedarà ni un roch.

II

Lo segle doná un tom y Barcelona
se desvetllá amassona,
y al veure aquexa mole davant seu
li dona un cop de peu.

Los que li feren guerra
se deyan ells ab ells: ¿Qué hi farà allí?
Ella enfeynada va aplanant la terra,
la rega ab son suor y'n fa un jardí.
Ne fa un jardí hont soterra
sos inmensos oprobis y dolors;
aquelles murs que li feren de cilici,
sos grillons e impropis,
la Torre del suplici,
tot ho cobreix ab un mantell de flors.

Aprés tot arborant llores y palmes
convida allí mateix tots los realms
de lletres y arts a Universal Torneig.
La Cort d'Espanya's feu barcelonina
y'ls pobles tots vingueren al corteig
d'hont era Barcelona la regina.

Veyent que aquells fortíns aterra encara,
sos enemichs se dihen uns als altres:
«¿No'ns tirarà a la cara
del castell malehit les pedres a nosaltres?»
¡Oydá! D'aquexes pedres Barcino'n fa un palau,
y en ell un paraninfe
ahont ab tots los pobles de la terra,
en aquell lloch, ludibri de la guerra,
celebra la gran festa de la pau.

† JACINTO VERDAGUER, PBRE.

La costa brava

Primer accésit

Caribdis

Idols de pedra gegantina y freda
ares immenses de les altes ones,
nostre vaixell, de les obscures viles
una escomesa os porta!

Son ells els deus encadenats, inmòvils,
caiguts un jorn del paradís helènic;
y en les entranyes insensibles guarden
una adormida força.

Son ells. Vençuts p'el Septentrió fantàstic
qui'ls arrancá la divinal natura.
Y esperen sempre el despertar terrible
de la Potencia opresa.

Son ells, qui daren als primers artistes
la noció d'els temples morts qui tomben,
velles pagodes ont els trencs gravaren
sinistres jeroglífichs.

No tenen nom. No'ls coneixém. Tots dormen
en l'inconsciencia d'el nirvana budic,
com a fakirs a dins el bosc, en éxtasi,
o com a deus granítics

Mirau-los. Grans, com a elements, s'avencen
sobre la mar. De la feresta altura
deixen desprendre una crudel y altiva
serenitat eterna.

Tals contemplaren l'arribada absorta
de les primeres y porugues veles
y els navegants los adoraren, trèmuls,
caiguts damunt la barca.

Embolcallats am les marines boires,
alts dins el dubte de la mar sagrada,
aparegueren com a monstres bíblics
venguts de les llegendes.

Com a gegans d'encantament y ensomi,
qui devoraven als viatgers sacrílegs
y dins avencs desconeguts llançaven
les naus humils y frévoles.

Com a dragons qui, condormits, guardaven
l'Illa esplendent, darrera ells, geloses,
les verges valls el seu tresor obríen
de misterioses fruites.

Son ells, els Cíclops, de mirada morta
qui, am l'ull vidriat y pera sempre fixe,
de l'infinít l'agotament esperen
y el braç retut reposen.

Alcen triomfals la monstruosa testa
cada matí; y el sol naixent fa caure
bálsam de llum damunt les grans ferides
d'els blocs vermells, immensos,

Per ont trascorren regalims y taques
d'humitat negre y sanguinosa, restes
de les batalles dels vells temps de gloria
qui tornarán un día.

Y el chor reprenent d'els vensuts titánics,
vella cançó qui ab el llevant arriba,
tot desvetlant en la memoria ansiosa
reminescencies trágiques

Sembla qu'extáticos, en suau deliqui,
l'Inexistent Divinitat adoren,
y en el cel buit, banyats d'unció, penetren
per l'entr'oberta volta.

Son els Esfinx, qu'el temporal desperta
y qui interroguen els vaixells qui passen
per l'eternal camí de Tébes, ruta
d'el pervenir sense terme.

Com a avençades de la mort, dormides
a la claror d'el sol ardent, en somnis
callats mediten l'inmortal problema
de l'única Existencia,

en l'inconscient contemplació infinita
de lo inorgánic, qui, en l'august silenci
de'l mon humil, sent arribar de l'éter
l'incógnita armonía.

Y quant els núvols damunt ells davallen,
banyant llur front martirisat, piadosos,
la resplandor a l'esperit se mostra
d'un panteísme místic.

A-n el gran Cosmos s'incorpora l'ànima,
y, com una aura de sotil dolçura,
de les antigues etats d'or serenes
un reconfort arriba.

Per moments tomben atalaies mortes,
castells vençuts qu'els temporals estimben
entre'ls penyals. Y els vells turons en l'aire
austers y muts s'elevan.

Ara s'hi aixequen les faroles blanques.
vetlant les naus qui en l'horisont desfilen
y alçant en l'ombra de la nit la pobre
llanterna solitaria,

la llum que miren, allà endins, dubtosos,
els mariners desconeguts qui passen
dins la calitja de la mar inquieta,
vetlant damunt la proa.

Negres cavernes, que socava l'aigua
y ont les nereides reposaven, dolces,
desfent en l'ombra d'els fondals claríssims
les cabelleres verdes,

guarden visions de terrorífics monstres
fregant l'escata p'els cantells y puntes;
apocalíptics animals, qui semblen
despresos d'una gárgola.

Com a holocauste d'eixa mar, les ones
sobre els turons sense pietat, inmòvils,
hi fan rebatre y estrellar barrejes
de quilles y cadavres.

La transparència d'els fondals convida
traidorament; y en mitj d'els jorns de calma,
baixa d'el cel a damunt l'aigua oliosa
una gran ombra negra...

Y allà endins, blanques, pera sempre ignotes,
p'el gran domini d'el Misteri, esquives
com a deeses virginals qui reïnen
dins l'absoluta fosca,

nien les coves, ont a mils, besant-se
per l'infinit de les tenebres mudes,
en deliciós miniaturat floreixen
estalactites pàlides.

Son coves verges. L'ideal congríen
de la suprema y eternal bellesa;
ningú les veu; no han vist la llum profana;
no saben que son belles.

Damunt el caos tenebrós se tanca
la volta inmensa; y p'els recons habiten
les femenils divinitats caigudes
amigues d'els poetes.

Y en el mirall d'els gorcs quiets, puríssims,
banyen la forma de la verge clàssica
y una remor de clapoteig aixequen
qui's perd al lluny, sonora.

Altres, passant en sempitern desfici
dins un gran vel de cabells rossos, sembla
qu'am plany tristíssim l'elegía entonen
de la beltat romántica.

Un vent odios de veritat y prosa
les desterrá d'el bosc nadú; volaren
dins una boira d'ilusió y misteri,
ploroses y vençudes.

Eren les ninfes de les odes gregues;
eren les muses d'els cantors de Roma;
eren les fades maternals y tristes
de la Llegenda morta.

GABRIEL ALOMAR.

La Sacra Espectació dels Patriarcas

Eran onadas d'homes en un etern silenci, solemnials y quiets.
Hi estavan desde segles y segles; romanían serens y arrengherats.
Cada cent anys hi anava un home nou; prenía son lloch, y deyan tots:
—No s'en veu res encara?—Y ell responía:—No.

Y tots altre vegada callavan en la fosca que no acababa may,
las barbas totas blancas com remolins de tofas arrossegant pel sol,
junyint las mans, el bácul nuhós de patriarca posat demunt del pit,
y de milers de bocas s'ohía un sol respir.

Y desd Adam n'hi havían; d'Adam, fill de la terra, fins al fuster Joseph,
serens, en santa calma, inmóviles com si fossin retaules seculars.

Sols algun cop alsavan ansiosos la mirada y's deyan gravement:

—No s'en veu res encare?—Y responían:—No.

Era una gran cadena de cimas gegantinas coronadas de neu.
Era una gran boscuria d'alzinas milenarias qu'ha respectat el llamp.
Era una volta immensa ab llantias plenas d'oli, ab llantias d'or y argent,
qu'ansiavan la guspira de llum per flamejar.

De tan en tan s'alsavan pausadament sos brassos ab santa majestat,
sas parpres resplendían, y sos mantells volavan, y alsavan tots un clam;
els àmbits retrunyían prenyats de l'infinita nuvolada de veus,

—No s'en veu res pels ayres?—Y responían:—No.

Passats segles y segles un día entre la fosca s'hi veyá un punt llunyá.
Era un punt blanch. A l'una els patriarcas deyan:—Es un estel perdut.—
Y un altre cop posaren desalentats y tristos las mans demunt del front
y queya la cascata de la barba esplendent.

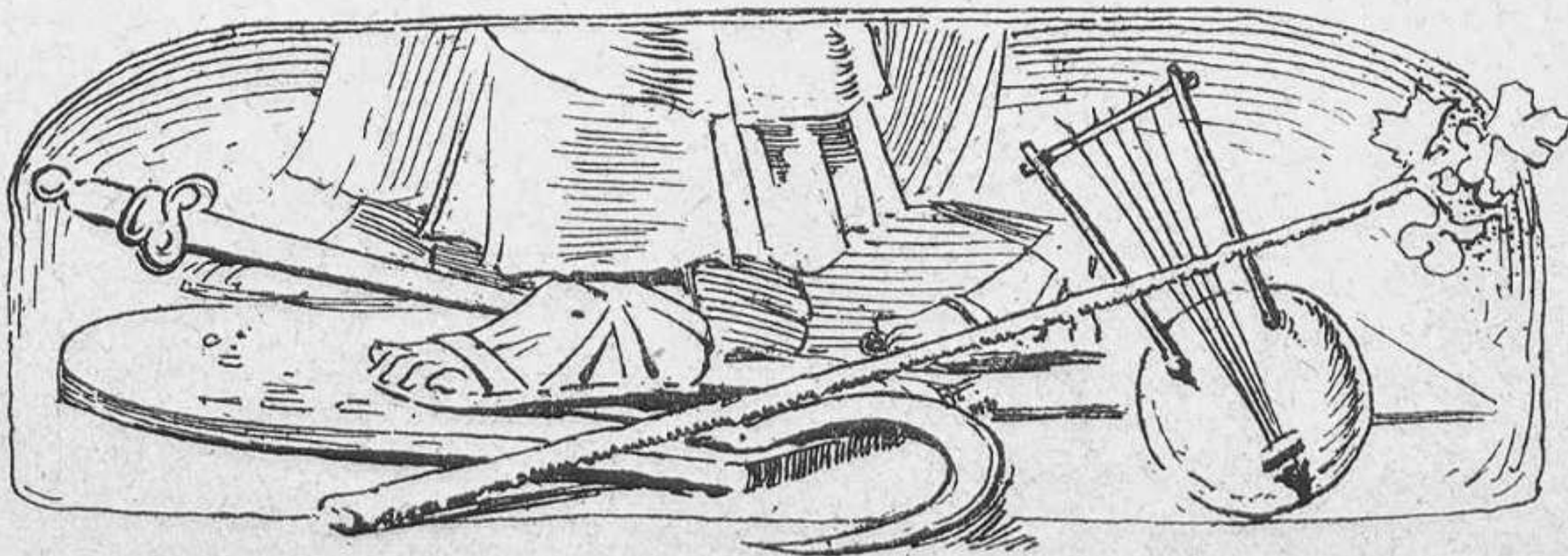
Mes un dels patriarcas digue:—Germans, oviro que'l punt se fa més gran.
—S'acosta—un altre deya.—S'acosta!—un repetía.—S'acosta!—deyan tots.
—Se sent una canturia llunyana! Quín aroma! Quín resplendor creixent!—
—S'acosta!—tots cridavan rient y brassejant.

Y el punt anava fentse més gran y s'apropava. Ja era una flama ardent,
y era molt lluny encare.—Així al Horeb lluhía!—clamá gojós Moisés.
S'alsava un bosch de brassos en els espays sens fita, tots inondats de llum.
Y aparegué la cara del Just entre rius d'or.

Moisés llensá las taulas, Abraham el seu glavi, Aaron la vara en flor.
Josué llensá l'espasa, Booz la fals augusta, la cítara David.
Tot rodolá per terra; las cosas trepitjadas cruixían sota els peus.
Mes exclamant:—Hossanna!—tothom corría al Just.

Y el Just els abressava ab tan ample abressada que hi capigueren tots.

JOSEPH CARNER.

Sugerides

L'estel de l'alba

La naturalesa sugereix certes idees belles,
que no indica sinó ab emblemes

L'estel del matí
es un serafí,
que'l espay explora
ans no deixa'l vol
aixecar al sol
per sobre l'aurora.

Estel del matí,
candi serafí
¿qué cerques?... ¿qué mires?..
Ab esguart cuytós
quelcóm misteriós
y amagat ovires.

Ta mirada veu
de la ma de Deu
l'ombra tal vegada
per dintre l'atzur
transparent y pur
de la matinada.

Quín signe't farà,
qué t'ordenará
l'Autor de la vida?..
Voldrá que'l sol d'or
caygui en la foscor
o tingui surtida?

L'instant es punyent.
El dubte en l'ambient
assombrat tremola.
No es día ni es nit....
L'aucell arraulit
no piula ni vola.

Punyent es l'instant
de dubte y espant,
de fonda agonía,
pero dura poch...
Ja l'ona de foch
va pujant del día.

El mon, inconscient
del penós moment,
s'omple de gaubansa.
D'una ombra de mort

quí farà recort
quan la vida avansa?

Tot brilla y somriu,
tot belluga y víu...
Quín cant de victoria!
Ja hi ha un día més!

Y del sol encés
tot canta de gloria.

L'estel del matí,
ull de serafí,
dins la llum s'acluca.
Simpátich estel,
tu vius en un cel
que d'aquí no's lluca.

Cántali al Senyor
l'himne ubriagador
de la llum daurada.
Vesli a demanar
que'l pugám cantar
un'altra diada.

Les campanes en flor

De totes les flors
que adornen el marge
cap fa somniar
tant com les campanes.
Semblen vestidets
de petites fades,
posats a aixugar
del sol a la flama.
Robeta gentil,
mágica bugada!
Mirant els vestits
un pensa en qui'ls gasta,
y's troba en el mon
de nostres rondalles.
La roba es a punt...
sols falta agafarla.
Quan entra la nit
¿quí sab lo que passa?
Tal volta'ls follets,
quiscún ab sa dama,
compareixerán
á ballar sardanes.
Les cuques de llum
encendrán ses llanties.

Els grills tocarán
les seves guitarres,
y farán sonar
els tòtils ses flautes.
Qui veure pugués
les belles dansayres
ab els seus vestits

de flor de campanal
Mes, si no les veig,
veig sa roba màgica,
posada a aixugar
del sol a la flama.

JOAQUÍM RUYRA.

A la Mare de Deu del Pí

Dels cims d'avora nostre
els arbres van tallant;
Mare de Deu del Pí,
els nostres píns s'en van.

Oh, el pí que tan aymareu;
oh el pí, l'arbre sagrat!
El pí es una esveltesa
y es una majestat.

El pí es un patriarca;
fa reialment els dons,
als vells, llenya qu'escalfa
y als petitets, pinyons.

Mes els homes no'l volen,
y allà hont hi havia el pí

fan casas y casetas
ab sorra en el jardí.

Y desde nostras vías
no guaytan ja els infants
als vells de la montanya,
als nobles píns llunyans.

Diuhem qu'avuy la llenya
se ven a molt bon preu;
vetlleu pels nostres arbres
gentil Mare de Deu.

Oh Verge dels ulls clars
y els somriures divíns!
Duheu sobre nosaltres
un gran perfum de píns.

JOSEPH CARNER.

Missa d'eixida

Holocauste.

(Tercer accésit a la Viola.)

Avuy ha eixit a missa la partera;
la mare y'l fillet. Ella esllanguida,
l'esguart enmustehit, la faç de cera...

Ha passat pel vehinat escotorida,
per entre mitg d'aquell aixám de donas,
sá y enllá recullint enhorabonas
mitg volent, mitg dolguent,
pantejant y somrient.

Son pas es insegur més no's detura
ni's torba pel camí; sols devegadas
acarona al fillet ab sas miradas.

L'infantó está adormit; dorm y reposa
beatíficament
y la mare'l contempla amorosida
com s'aferra a la vida
clossos els punys desesperadament.

La missa ha comensat; l'augusta ofrena
blanqueja assobre l'or de la patena
que demunt l'ara'l sacerdot ha alsat;
l'ha alsat al punt en que la mare pía
un'altra hostia ofería
a la tres voltas santa Magestat:

—Pare—li díu—de tota criatura,
jo us faig present d'aquest plansó de cor;
de Vos jo l'he rebut per ma ventura,
a Vos jo l'he tornat per vostre amor.

Santifiqueulo, Pare, y benehiulo
com m'heu santificat y benehit,
ab brassos amorosos aculliulo
com fou en mas entranyas acullit.

Deixéulo sadollar en la canella
hont s'adolla la gracia y la virtut,
com bresca delitós en la mamella
el raig melós de vida y de salut.

Al vostre sant temor tingui per guía
en els errivols viaranys del mon,
donchs qui dels camíns vostres s'esgarría
tombolla del abisme en el pregón.

Féulo humil y manyach com la coloma,
precabut contra'l mal com la serpent,
lliberal com el gers que don'l'aroma
a qui l'ha trepitjat més crudelment.

Que del trevall la càrrega feixuga
no la tingui per jou humiliant
mes sí com creu qu'en sas espatllas duga
de redempció l'emblema sacrosant.

Que l'engany de las fillas de la terra
la pau no malfereixi del seu cor

marcintlo com la planta que s'enterra
entre la pols avans de treure flor.

Senyor Etern, donéuli llarga vida
y que's desgranin ab els meus sos anys
perque tingui sa testa adolorida
hont decantarse al pes dels desenganys.

Y quan retut en la terrena lluita
la mort senyali'l seu instant darrer,
jo us prech, Senyor, que no culliu la fruita
si ab ella no volguessú el fruiter.

Per l'amor de vostra ánima abrusada
que redimí y salvá la humanitat,
pel que us te vostra Mare Inmaculada,
per aquell que'l meu cor va fecondar;
pel que uneix aquí baix las criaturas
y lliga al entorn vostre'ls esperits
y dels ángels redobla las venturas
y dels homes consola'ls grans neguits.—

.....

L'*ofertori* ha acabat
quan el darrer misteri ha desgranat
el Sacrifici incruent;
la mare ha eixit del temple confortada
y entre'l festó de Verges que la entrada
vetllan inmóvils ab devot cayent,
passa ab el fill als brassos triomfalment.

MANEL FOLCH Y TORRES.

Enfilall

Impresions de la meva Rectoria

.....

Fugint, potser, de la fredor derrera
d'aquella primavera,
una oreneta ha entrat iglesia amunt;
talvolta ha vist, pobreta,

l'esmortuït flameig de la xinxeta
y ha entrat endins, seguint l'esquitx de llum.
L'han vista'ls escolans y un gran desfici
s'es apoderat d'ells, de tal manera,
que durant tot l'ofici
no han fet res mes que dirse a cau d'orella,
com cassarán l'aucella,
que ha fet lo crim de ser tan matinera
en durnos lo petó de primavera.
Aixís qu'han estat sols jare es la nostra!
s'han dit, y dels recons del sostre
han baixat la desferra
de canyes y llistons de totes mides;
y ajassantles a terra,
ab blens, les han lligades y afegides,
posanthi al capdemunt, com banderola
de fer volar coloms, un tros d'estola
que han baixat d'un armari,
ab cintes y munyochs d'escapulari.
Los uns posats a dalt de la tribuna
y'ls altres a la trona,
han comensat, tot d'una,
a moure'ls espantalls que, l'oreneta
ha pres per esparvers, fentli l'aleta,
y ha romput a volar per llarga estona.
Lo chor, lo presbiteri,
les capelles, la volta, l'baptisteri,
tot ho ha seguit dotzenes de vegades,
entre una polsaguera
que, cegantli les nines,
li feya donar fortes caparrades
en los vidres glassats de la vidriera,
fent caure en los altars les terenyines,
com sutja agromullada
entre'ls nevats llansols d'una bugada,
y anant a caurer pantejant, mitx morta,
en mitx de les espines
de la corona qu'el Santcristo porta.
Satisfets los butxíns d'aquella feta
han baixat de sos llochs y a la desfeta,
fentse canca, han pujat fins al sagrari,
per fer caure corona y oreneta;
mes al estirá'l bras per arribarhi,

lo mes valent, s'ha trobat cara a cara
ab lo Santcristo que, polsós encare,
li ha dit sense parlar, a cau d'orella,
quelcom que li ha fet por y l'esborrona,
fentlo baixar y abandonar l'aucella,
revifantse entre'ls brins de la corona.
Quan he eixit per renyáls y he vist, ab pena,
l'últim detall d'aqueixa trista escena,
no so fet altra cosa
que, dir al bon Jesús clavat en Creu:
—Si aixís, Senyor, vetlleu
per un aucell que, en vostre cap se posa,
com vetllareu pel dèbil pecador
que s'acull al forat de vostre cor?

* * *

Del brancam del llorer del cementiri,
que's beneheix pel Ram,
cada any se'n fa la cendra
que al front, al ser quaresma, nos posàm.
Cendra de llor del cementir ¡quín símbol
pel no res de la gloria mundanal,
cendra d'un arbre que's nodreix y arrela
ab l'orgull enterrat del cos humá!
Quan, per Totsants, devallo al cementiri
a pregar pels finats,
al peu d'aquell llorer de les centuries
¡que cendra hi so tornat!

ANGEL GARRIGA BOIXADER, PBRE.

Llerona, 1903

RECTOR

Cansó de Montserrat

Fins setanta quatre llanties
creman devant del altar,
totes son de plata fina
menos una que n'hi ha
qu'es la del meu cor, Senyora,
que jamay s'apagará.

L'oli que li dona vida
es la Fe del bon cristiá,
l'Amor qu'us duch es, María,
la llum que la fa brillá,
com més ombres mon cap tapan
més la sento revifar.

Nit y día Vos invoco
de pregaus no m'se cansar,
l'oració sempre us recordo
que la mare m'va ensenyar;
quan siga mort, aprop vostre
me la deixareu resar?

J. FRANQUESA Y GOMIS.

Las rosas francas

He vist unas rosas d'un vermell pujat,
d'un vermell negrós, d'un vermell morat.
Penjavan gronxantse del mur d'un jardí,
ningú las pot heure, no's poden cullir.
Son las rosas lliures de la servitut,
son las rosas francas, no pagan tribut.
Ni de baix s'abastan ni de dalt estant,
el gipó o el gerro no las gaudirán.
Brillá al sol veuránlas desde lluny la gent,
donarán la flayre al bon grat del vent
mes cap má atrevida las apomará
ni alenada humana las mustigará.
Nó, com les flors altrás, son de qui las vol,
son lliures, son puras, son del vent y el sol;
passarán la vida gronxantse y rient
y abrusadas se las emportará el vent.

JOAN MARAGALL

Entre flors

A ple sol, gentil pastora
que'l cel de maig enamora
guarda'l remat.

No mes saben sa hermosura
las cabretas que pastura
y'ls llirs del prat.

Un sagal de la masía
enjondra prou li sabia:
¡tira que'l toch!
Tot eran flors y violas...
mes les penes may van soles,
ni a poch, apoch.

Cada cop que la trobava
una flor del cor li clava
a mitj florir.

Un día d'aquella terra
s'en va haber d'aná a la guerra;
y's va morir.

Aquella tarde superva
respirant l'olor de l'herva
entre verdors,
el seu pensament volava
y'l trist recort adorava
dels seus amors.

Allá sobre una poncella
les aletas desparpella
bonich aucell,
que tot just de volar proba
tot piulant sa dolsa trova,
la que sab ell.

Per instint del seu cor tendre
la pastoreta'l va pendre
entre sos dits,
per por qu'un ars no l'espini
quan entre brosses camini,
com sos cabrits.

L'amoixa, se'l du a la falda,
y'l te tancat ab la balda

dels seus petons.

Quan sent sa queixa poruga,
l'alsa enlayre, ríu y juga
cantant cançons.

Tot plegat els ulls li posa
y li parla sentenciosa
baixant la veu...;
venintli a entelar la vista
ab una llágrima trista
lo dolor seu.

—Pobre aucellet qu'avuy neixes,
si'l mal d'amor no coneixes;
torna a ton núu;
que tot lo que veus t'enganya;
fins les flors de la montanya
y'ls sons del ríu.—

El seu sermó poch escolta:
y sempre volta que volta
volent fugir,
l'atrapa un punt descuidada
y salta d'una volada
a dalt d'un pí.

Esterrufa alas y plomas,
s'agoyta'l cel y las bromas
cantant l'amor,....
y un pèrdigonet que passa
prenentlo per bona cassa
li toca'l cor!

Sa bona amiga plorava
perque l'aucell no tornava,
quan sent lo tír:
y corre sota del abre
per cullí'l menut calabre
sense respir.

Com a un fill lo petoneja
li tira alé y lo sacseja
per si no's mor.....
Després colga ses despulles
ab un grapadet de fulles
de malva en flor.

MARTÍ GENÍS.

Fulla d'album

Els tendres branquillons
del arbre en primavera,
els tendres branquillons
arreu son els tions.

Son els tions ardents
que nostre llar espera,
son els tions ardents
dels hiverns inclements.

Aixís son les passions
de nostre juvenesa
aixís son les passions
com tendres branquillons

Més tart son los recorts
que guarda la vellesa
més tart son los recorts
qu'escalfan nostres cors.

FREDERICH RAHOLA.

Mars 1903.

Correu d'espardenya

Tal com cau.

- Atúrat, Roser, y escolta: no corris, que't vull parlar.
—Lo Vilet es lluny... m'esperan...—¡Per Deu, que m'has d'escoltar!
un favor vull demanarte...—¡Un favor, tú, l'hereuhet!
—Com ets *correu d'espardenya* de Vilagrán al Vilet...
—Avans ho feya'l meu pare; ja es tant vell qu'are ho faig jo.
—Vull que hi portis un recado.—¡Un recado?...—Be... sí, y no...

Rich, rich,
me revento si no ho dich.

- Allí al Vilet hi ha una noya...—¿Una y prou n'hi saps hereu?
—Si te'n ríus ja no segueixo.—¡Qué'ts vergonyós, válgans Deu!
—Una noya...—¿Qué t'agrada?—No: que'm té robat lo cor;
te uns ullets com dos guspiras y'l cabell... talment fil d'or.

—¡Cabells d'or?... no'm fesses riure! me vols dir quí es?—No puch:
tan bon punt vull dí'l nom d'ella, sento al coll ferse'm un nuch...

Rich, rich,
y'm revento si no'l dich!

Per ella estich trist de día y no puch dormí a la nit...

—¡Oh, y es cert! si fins me sembla, hereu, que t'has amagrit.

—No t'en burlis, que'l que peno!... ¡ay, Rosé, ho sabesses tu!

li dirás...?—Lo que tu'm digas.—¡Y no atinas...?—Ab ningú:

¿potsé es la Bel de Llosana?... ¿potser la gran d'en Murlá?...

—¡No't cremas!—¿Y es rossa?—Es rossa.—...¿Tant com... jo?—

...Tant... com tu.—¡Ja!

(—Rich, rich,
me revento y no li dich!...)

Li durás aquesta carta. Per quí es no ho digas pas
fins que ja al Vilet arrivis y allavors... li donarás;

y afegeixi de paraula, lo qu'ara fa poch t'he dit:

qu'estich trist tot lo sant día, que no puch dormí a la nit;

pero quan aixó li espliquis, parla, Rosé, ab tot lo cor...

¡Cóm miras! no saps encare lo qu'es patir mal d'amor.

(Rich, rich,
me revento y no li dich...!

Si ho sabesses... pero ets jove; tens tot just setze anys...—¡Ja fets!

—Pero ets tant aixelabrada! ¡tens al cap tants pardalets!...

ríus de tot, de tot fas gresca, ton cor no s'ha despertat;

tu víus no més que de riallas; may has sentit ni has penat;

res d'amor encar t'acora; fins lo mot te ve de nou,

ni saps, Roser, com s'estima!...—Hereu: calla; hereu, prou... prou...

(Rich, rich,
revento si no li dich!)

Dom, si vols, aquesta carta; pero vull sabé a qui va.

—No, Roser, no te la miris... prenla... adeu: fins a demá.

—Avans haig de llegí'l sobre.—No, Roser, are... no ho vull...

¡Qu'has fet...?—¿Qu'he fet? l'he mirada res... no més de quía d'ull...

¡era per mí y m'ho callavas!—Si no gosava, Rosé,

¿y, qué hi díus?—Que... un cop llegida allavors te respondré...

(Rich, rich,
me revento si no ho dich.)

—Lo aquí escrit, jo de paraula prou, Roser, que t'ho puch dir:
díu, qu'ets maca y que t'estimo; díu, que sens tu'm vull morir...

Aixó hi ha, y un cop ja closa, com que no'm veyia ningú,

cent vegadas l'he besada, cent vegadas; com fas tú...

—M'en vaig al Vilet depressa, que so'l correu del Vilet.

—¿Y dirás?—Tot aixó al pare.—¿Y respondrà?—«Dit y fet.»

Rich, rich,
revento si no li dich.

VICTOR BROSA Y SANGERMAN.

Aqueixa poesia obtingué la Flor Natural en els darrers J. F. de Sans.

La mort de las violas

Las papallonas y las violas
s'han fet a l'ombra l'últim petó;
las unas tristas, las altres solas,
se'n van y's quedan,
suran y nedan...
las papallonas per l'horitzó,
las violetas al regueró.

Los frets s'acostan. Las nits parionas
dels jorns plujosos are vindrán.
¡Adeu violas y papallonas!
Ab las diadas
fredas, gebradas,
las papallonas no tornarán...
las violetas se morirán.

A. BORI Y FONTESTÁ.

De sol a sol ⁽¹⁾

Les voliaines van pel jardí
d'una flò a l'altra, volguent frui
de totes elles.

I les poncelles,
boi desclouent-se, tornant-se flòs,
els ofereixen també llur cos.

I el fred, desfent-se d'ales i fulles,
farà despulles
de lo que és ara vida i plaer!

I el temps que passa no torna a ser!

(1) Del llibre a punt de sortir, *Voliaines*.

Les campanes

Toquen a morts, desconsolades,
i llurs ploroses batallades
van a desferse per l'espai:
toquen a morts perquè és finida
d'un ser humà la curta vida,
que no serà refeta mai!

Aquest matí també tocaven;
mes aleshores s'alegraven
perquè un altre home era nascut;
i al séu voltant tothom somreia,
i omplir-ho tot el goig se veia:
tant sols plorava'l nou vingut!

Toquèu tan sols a morts, campanes!
No despertèu rialles vanes
quan el que arriba ve plorant!
Pot-ser del vostre toc de festa,
que al neixer sent sobre sa testa,
com d'un sarcasme's va queixant!...

Aromes

I sí, que hi ha perfums que a l'hom transporten
mólt lluny d'hont és, en ales del record,
i flaires que an els temps passats ens porten
i tornen a fer viure lo que és mort!

N'hi ha que, voleiant misterioses
i dolç escalf portant en nostre pit,
desperden emocions voluptuoses
que desde nins hem dades a l'oblit.

Hi ha flaires que de sobte'ns resusciten
al sers qu'un dia ens foren benvolguts
i que, per un moment, el seny inciten
a que no'ls cregui eternament perduts;

qu'ens fan venir, com somni, a la memoria,
la nostra llar, els jòcs dels primers anys,
els afalacs llunyans d'amor y gloria
i el fel novell dels nostres desenganys!

que volten per la cambra silenciosa
on brega'l cap, de nit, ataleiat,
renovant-nos la plàtica agradosa
de l'amic que la mort ens ha robat!

N'hi ha (pot-ser ressò d'ignota vida)
que no recorden res al nostre cos,
mes que aconsolen l'ànima rendida,
remembrant-li perfums d'eternes flòs!

E. GUANYABÉNS

La Redacció de CATALUNYA se complau en remerciar al Consistori dels Jochs Florals per haverli donat tota mena de facilitats per la confecció d'aqueix nombre; a cada un dels Mantenedors en particular per las poesías enviadas, y als poetas premiats que tan afectuosament ens han ofert els seus trevalls.

Gracias a tots, hem pogut dar impresions dels recents Jochs Florals, que'ns agrahirán segurament nostres llegidors.

Clouen aqueix nombre tres poesías d'Emili Guanyabens, ciselladas com totas las sevas. En Guanyabens també há sigut poeta *oficial*; en 1888 tingué la Flor Natural en els Jochs Florals dissidents. No está donchs, fora de lloch, en un nombre dedicat al tradicional certamen. Las tres poesías que'n publicuém forman part d'un llibre, *Voliaines*, qu'está a punt de sortir, y es molt desitjat.

